אם הציל במת חמור שכן א] (חלוקה) באוהלין תציל בכלי חרס הקל ב] שאין חלוקין *באוהלין התינח לרבנן, לרבי אליעזר מאי איכא למימר? ר' אליעזר קל וחומר קאמר, אי הכי ג] *הכא נמי לימא קל וחומר: קדשים מחללין קדשים חולין לא כל שכן? אלא ד] טעמא דרב כרבי ה] אלעזר *דאמר רבי אלעזר - מאי טעמא דרב? ולא יחללו את קדשי בני ישראל ו] את אשר ירימו לה' קדשים מחללין קדשים ואין חולין מחללין קדשים אלמא אתא קרא אפקיה מקל וחומר, ז] הכא נמי ליתי "תוכו" לפקיה מק"ו: הא "תוכו" מבעי ליה לאוכלין שגיבלן בטיט והכניסן לאויר תנור סד"א הואיל ובנגיעה לא מטמא באויר נמי לא מטמו [קמ"ל] ח] ורבנן הנך לא צריכי קרא: רב יוסף בר אמי רמי שינוי קדש אשינוי בעלים ומשני מי אמר *רב חטאת ששחטה: לשם חטאת כשירה לשם עולה פסולה, אלמא דלאו מינה מחריב בה, דמינה לא מחריב בה והאמר רב *חטאת ששחטה: על מי שמחוייב חטאת פסולה, על מי שמחוייב עולה כשרה אלמא דבר מינה מחריב בה, דלאו מינה לא מחריב בה ומשני *התם ושחט אותה לחטאת אמר רחמנא והרי חטאת לשם חטאת נשחטה *הכא וכפר עליו כתיב עליו *ולא על חבירו *חבירו דומיא דידיה שמחוייב כפרה (א) (כמותה). רב חביבא רמי שינוי בעלים אתוך תוכו ומשני ומי אמר רב חטאת ששחטה: על מי שמחוייב [חטאת פסולה, על מי שמחוייב] עולה כשרה אלמא דמינה מחריב בה (ב) דלאו מינה לא מחריב בה והתניא תוכו ולא תוך תוכו אפילו כלי שטף מציל ומשני ט] *ארבעה "תוכו" כתיבי (תוכו) תוך תוכו תוך תוכו חד לגופיה וחד לגזירה שוה חד תוכו של זה ולא תוכו של אחר וחד תוכו ולא תוך תוכו ואפילו כלי שטף מציל:

מנלן

תורה אור

אם הציל. המחילה במת החמור באהל המת שהמחילה מפסקת י] וכלים שמעבר השני טהורין דכתיב (במדבר יט) כל אשר באהל יטמא והני לאו בהאי אהל נינהו: שכן חולקין. דרך בני אדם לחלוק אוהלין במחילה הלכך אהל אחרינא הוא: תציל בכלי חרס. יא] [בתמיה שאין חולקין כלי חרס] במחיצות הלכך תוכו קרינא ביה: פשיטא לרבנן. דאמרי מחילה לא מצלא איתא לדרב דאמר דלאו מיניה לא מחריב ביה*: אלא לר' אליעזר מאי איכא למימר. לימא דרב תנאי היא: ר' אליעזר קל וחומר קאמר. לעולם בעלמא ר' אליעזר כרב סבירא ליה כגון חולין וקדשים אבל לענין מחילה מקל וחומר יליף כיון דבמת החמור מצלא קל וחומר לכלי חרס הקל שהשרץ קל מן המת: הכי גרסינן אלא טעמא דרב כר' יב] אלעזר ולא יחללו את קדשי הכי דריש ליה אין יג] דבר אחר מחלל את קדשי בני ישראל וגזרת הכתוב היא: ופרכינן אימא לר' אלעזר דבעית לאוקמה לדרב אליביה אתא קרא דלא יחללו ואפקיה מק"ו דהוה לן למידרש קדשים מחללין קדשים יד] ס': ס"ל ליתי תוכו. קרא יתירא דדריש לקמן תוכו ולא תוך תוכו טו] (וקאמרת מקרא למידק פי' למידרש תוכו ולא תוך תוכו) וקאמרת מסברא דלא ממעט אלא תוך כלי אחר אבל מחילה דלאו בת מיניה לית ליה לאיתרוביה אי לאו משום קל וחומר, ואמאי אמרת קל וחומר, ליתי תוכו וליפקיה, דממעט תוך תוכו. מכלל דתוכו לעולם טמא דהא מחילה טז] (*בעלמא) מצלא למה לי קרא למעוטי תוך תוכו השתא 'תוכו' מציל 'תוך תוכו' מבעיא והאי שבעבר המחילה תוכו הוא לרב דהאמרת דלאו מיניה לא מחריב ביה: אמר לך ר' אלעזר האי תוכו דאתי למעוטי תוך תוכו ובעית למידק מיניה מחילה לא מצלא: מיבעי ליה לאוכלין שגיבלן. וחיפן בטיט סביב שאין השרץ יכול ליגע בהן והכניסן לאויר התנור והני הוא דאיתרבו לטומאה מדרשא דלא תוך תוכו הוא כדקאמרת תוך תוכו הוא דמציל אבל הקפת טיט לא מיתרבא ביה לבטולי שם תוכו יז] *דלאו (מיניה) כה"ג (לא) מחריב ביה דס"ד אמינא הואיל ואי"א להם ליטמא במגע שרץ לא נטמאו נמי מתורת אויר כלי חרס *קמ"ל מישתא יח] דלא תוך תוכו הוא (דאמר) דלא מטמא אבל הני מיטמו ומיהו מחילה אע"ג דלאו מיניה הוא אתא ק"ו ורבייה לאיתרובי ביה: ורבנן יט] (סני). אוכלין לא צריכי קרא הך וי"ו יתירא דדריש לקמן למעוטי תוך תוכו ואיתרבו הנך כ] [דלאו] מיניה נינהו לא אילטריך קרא לרבוייהו דהני מתוך נפקי דהא בתוך נינהו ומהיכא תיתי לך לטהרינהו והא דקאמר הואיל ובנגיעה לא מטמאו לאו איריא היא לטהרינהו מדין אויר: שינוי קודש. חטאת לשם עולה: שינוי בעלים. חטאת ראובן כא] ששחט לשם שמעון להתכפר בה שמעון דקי"ל [לקמן] דפסולה דכתיב 'לכפר עליו כב] ולא על חבירו: חטאת ששחטה לשם חטאת. חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם והא מילתא לקמן בפירקין (דף ז.): והאמר רב. בשינוי בעלים חטאת ראובן ששחטה להתכפר בה שמעון אם שמעון מחוייב חטאת כג] (הוה) פסולה אבל אם מחוייב עולה ולא חטאת כשרה אלמא לאו מיניה לאו מחריב ביה: התם. כד] שינוי קודש נפקא לן [לפסולה משחם] אותה לחטאת שתהא שחיטה לשם חטאת וכאן הרי חטאת לשם חטאת נשחטה: הכא. בשינוי בעלים פסולה נפקא לן מעליו ולא על חבירו והילכך חבירו דומיא דידיה דבר מיניה הוא דמחריב ביה לבטולי שמיה: ארבעה תוכו כתיבי. כילד 'תוכו' תרי זימני ודרוש תוך ודרוש תוכו דהוה מצי למיכתב אל תוך וכתיב תוכו למיעוטא וכן בחבירו: חד לגופיה. שיטמא [*אוכלין] מאוירן: וחד לג"ש. שיטמא שרץ את הכלי ואע"פ שלא נגע כה] כו' כדיליף ליה בהכל שוחטין (חולין דף כד:) נאמר תוכו ליטמא ונאמר תוכו לטמא: ולא תוכו של אחר. למעוטי כלי שטף מטומאת אויר אע"כ נגע: וחד תוכו ולא תוך תוכו. כדפרישית לעיל וע"כ עיקר קרא לכלי שטף אתא דאי למעוטי כלי חרס שבתוך התנור ופיו למעלה מפי התנור שיציל על האוכלין שבתוכו למה לי וי"ו יתירא למעוטי לכתוב כל אשר כו] [בתוך] יטמא ומהיכא תיתי לטמויי אוכלים שבפנימי הא לאו תוכו נינהו אלא ללמד על כלי שטף שאף הוא יציל דלא תימא 'דלאו מיניה לאו מחריב ביה' הלכך גזירת הכתוב היא: →

ומנלן

שכן חולקין אוהלים. פי' בקונטרס שכן דרך בני אדם לחלוק אהלים במחילה הילך אהל אחריתא הוא אבל תנור אין דרך לחלק משמע לפירושו דפליגי אף בתנור שחלקו בנסרים או ביריעות ובתורת כהנים משמע דבכוורת פחותה ופקוקה ומשולשלת לאויר תנור חזקה פליגי ולא כשחלקו בנסרים וטעמא משום דכוורת שיש לה ד' מחיצות חיילא דדמי לכלי ולכך מטהר אבל מחילה אחת בתנור מודה ר' אליעזר דלא חיילא וטמא והכי איתא בפרשת ויהי ביום השמיני גבי תוכו ולא תוך תוכו כילד חבית שנתונה בתנור ופיה למעלה מן התנור ס' מיק אמרו כוורת שהיא פחותה כו' ור' אליעזר אומר מצלת אמר ר' אליעזר אם הצילה במת חמור לא תציל בכלי חרס הקל אמרו לו אם הצילה במת חמור מקום שהמחילה מצלת תציל בכלי חרס הקל שאין כן] מחילה מצלת משמע דשכן חולקים אהלים דאמרו לו דמתניתין היינו נמי פירושו דאמרו לו דתורת כהנים לכך נראה לרבינו הקדוש לפרש הכי אם הציל כוורת פחותה ופקוקה באהל המת שכן חולקין אהלים פירוש שכן מחילה אחת המפסקת מצלת תאמר בכלי חרס שבתוך כוורת שאין חולקין אהלים פי' שמחילה אחת המפסקת בתנור אינה מוצלת אלמא בתנור שחלקו לא פליגי והא דמסיים בתורת כהנים בתר הכי כח] וקתני בלשון שמופתיע שאמר לו ר' יוחנן בן נורי [אם הציל אוהלים מיד אוהלים במת כט] חמור שכן חולקים אוהלים יצילו אוהלים מיד ל] אוהלים בשרץ שכן אין חולקים כלי חרס אמר רבי יוסי אמרתי לר' יוחנן בן נורי] תמיה אני אם קיבל ממך רבי אליעזר תשובה מפני שהוא הנדון פירש לא] ר"ש שגם שם פליג ר' אליעזר ועל זה נ"ע ונראה לי ברוך גם מהכא משמע לב] בפירוש דחולקים אהלים דקאמר ר' יוחנן בן נורי לג] היינו מחילה של תנור ועל זה אמר לו רבי יוסי הלא גם שם פליג רבי אליעזר והשתא פירכא דאמרו לו ופירכא דר' יוחנן בן נורי הכל אחד אלא דמר אמר בהאי לישנא ומר אמר בהאי לישנא ואין להפך לד] הגירסא כמו שיש א)[מקצת ספר] בתורת כהנים ולגרוס באמרו לו שכן חולקים אהלים ולפרש כפי' ר"ש ועל ר' יוחנן בן נורי נגרוס שכן מחילה מצלת ועל זה יתיישב ר' יוסי שאומר הלא הוא הנדון אין לומר כן שהרי בתוספתא דמסכת כלים לה] ב) מוכחא כי ליכא מילתא דאמרו לו כלל כי אם דברי ר' יוחנן בן נורי שכן חולקין אהלים ועלה א"ר יוסי הלא הוא הנדון והתם אין לשנות הגירסא כיון דאמרו לו לא איירי התם ש"מ דחולקין אהלים אוי פירושו לו] גבי כלי חרס מחילה המפסקת בתנור כמו פירכא דמחילה [מצלת] דאמרו לו שניהן סוברין שרבי אליעזר לז] הודה [במחילה] גבי תנור ועל זה אמר ר' יוסי הוא הנדון גם שם פליג ר"א. ברו"ך:

לח] **הכא** נמי לימא קל וחומר קדשים מחללין קדשים כו'. יש תימה דעד השתא אסיקנא איפכא מתוך הסברא דאדרבה בשביל שהם קדשים ומינה לכך מחריב בה אבל חולין דלאו בר מינה לא מחריב ונראה לפרש דעביד קל וחומר משום דמה קדשים שאין מחללין כגון בשוחט חטאת סתם וכסבור שהיא עולה דכשירה ואפ"ה מחללין קדשים בשוחטו לשם עולה חולין שמחללין כגון בכסבור שהן חולין דאמר בסוף בית שמאי (לקמן דף מו:) משום חולין פסולה לא כל שכן שמחללין קדשים בשוחטן לשם חולין: **לא** יחללו את קדשי בני ישראל. אע"ג דהאי קרא כתיב בטבל ובתרומה כדמוכח לקמן (דף יא:) בגמרא דשמעון אחי עזריה דילמא קדשי מיותר קדריש דהוה מלי למיכתב ולא יחללו את אשר ירימו:

א) נ"ל מעות סופר ב) נ"ל מוכחא דליכא מילתא כו' נ"ק

מה

א] שכן חולקין אוהלים (תיבות חלוקה באוהלין נמחק) משמע שכן חילוק מחיצה מועילה (באוהלים) [באוהל המת] להציל תאמר בכ"ח דלא וקשה דהוא הדין והוא התשובה דבמחיצה נמי פליגי כפירש"י אלא נראה כפרש"י ז"ל שכן חולקין אהלים כלומר שכן דרך בני אדם לחלוק אהלים כו' וא"ת וכי ברוך בני אדם תליא מילת' ור"י מפרש דאה"נ דהכי אמר רחמנא כל אשר באהל יטמא ולא מה שבאהל (אחרים) [אחר] וזה לפי דרך בני אדם וא"ת התינח דליכא למילף שרץ ממת כדאמרי' שכן חולקים אהלים אבל כוורת פקוקה המצלת במת מטעם צמיד פתיל ולא מטעם מחיצה א"כ נילף שרץ ממת מק"ו ואמאי פליגי רבנן בכוורת וי"ל דרבנן דלענין מחיצה גרועה הק"ו דשרץ ממת תו ליכא למילף בכוורת דאיכא לאשוויי מה למת שכן מחיצה מצלת כך יש לפרש לפי שיטת הקונטרס דפי' דרבנן פליגי בין בכוורת בין במחיצה מיהו קשה דבת"כ משמע דר"א בר פלוגתייהו דרבנן לא פליג במחיצה דקתני בפלוגתייהו דרבנן אמרו לו אם הצילה במת החמור שכן מחיצה מצלת כו' משמע דבמחיצה כ"ע מודו דלא מצלא בכ"ח לכך נ"ל דאה"נ דבמחיצה מודו כ"ע ושכן חולקין אוהלים ר"ל שכן מועיל חילוק אוהלים דמצלת מחיצה גבי מת מה שאין כן בשרץ דכ"ע מודו דהיינו כי הא דת"כ וקי' דר"א ח"ק אם הצילה במת החמור משום מוקף צמיד פתיל ואכוורת קאי הוקא ותימה לר"א מחיצה נמצא נילף מהאי דינא ק"ו מכת לשרץ וי"ל דפשיטא ליה דליכא למילף מחיצה מק"ו לפי שדרך בני אדם לחלוק אוהלים כמו שפי' רבינו יחיאל נ"ע וזה תירוץ נכון לומר מבחוץ. תוס' פוך: ב] שאין חולקין בכלי חרס תיבות חלוקין באוהלין נמחק: ג] אי הכי. התם תיבת הכא נמחק: ד] אלא היינו טעמא. תגרסינן אלא משום דהשתא לאצריכנא להא שינויי דלעיל דעשו חולין כמחיצה דאפילו באת לדמות חולין לכלי שטף מ"מ ניחא משום דגבי חולין אצל קדשים גלי קרא ולכך לא ילפינן מהתם ומהאי טעמא ניחא בין לר"א ובין לרבנן. תוס' פוך. ה] כרבי אלעאי תיבת אלעזר נמחק: ו] תיבות את אשר ירימו לה' נמחק: ז] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ח] ורבנן הנך לא צריכי קרא פ"ה האי וי"ו יתירא דדריש לקמן למעוטי תוך תוכו ואתרבו הנך (מיניה דתוכו נינהו) [אוכלין שגבלן בטיט] לא איצטרי' [קרא לרבויינהו] דהני מתוך נפקי דהא בתוך נינהו ואי משום דאמרת הואיל ובנגיעה לא מטמא לאו [איריא] היא דאין לדמות נגיעה לאויר הילכך הא דאיצטריך תוך תוכו לאלויי דתוכו טמא אפי' בהפסקה היינו להפסקה דמחיצה וכוורת לאפוקי מק"ו דר"א וא"ת לרבנן למה לי האי טעמא תיפוק ליה דאיתנו פרכי ליה (לקמן) לד' אליעזר כדקאמרי רבנן לעיל ניחא דאיכא תנא דקאמר לא קיבל ר"א התשובה תשאר הק"ו ולפי' השני נאמר דלדברי רבי אליעזר קאמרי רבנן כלומר לדבריך נמי דאית לך הק"ו ליתי א) תוכו בשביל אוכלין שגבלן בטיט והנך לא צריכי קרא. תוס' פוך: ט] עי' בהשמטות בסוף המסכת: י] מפסקת דכלים שמעבר: יא] בתמיה שאין חולקין כלי חרס: יב] כר' אלעאי תיבת אליעזר נמחק: יג] תיבת ב) דבר נמחק מהל רק: יד] קדשים חולין לא כ"ש תס"ד ותיבת כו' נמחק: טו] מתיבת וקאמרת כו' עד תיבת וקאמרת נמחק: טז] תיבת בעלמא אי הג"א תיבת מעליא נמחק: יז] עם תוכו דלאו מינה: יח] דלא הוקא תוך תוכו אבל הני והשאר נמחק: יט] ורבנן הנך אוכלין: כ] הנך אוכלין שגבלן בטיט ולא איצטריך ותיבות דלאו מיניה נינהו נמחק: כא] (ראובן) שנשחט להתכפר בה ותיבות ששחט לשם שמעון נמחק: כב] עליו ולא: כג] חטאת הוא פסולה: כד] בשינוי קודש דפסולה נפקא לן משחט אותה: כה] נגע בו ותיבת כו' נמחק: כו] אשר בתוך יטמא: כז] שאין המחיצה מצלת: כח] תיבת וקתני נמחק: כט] מיד אוהלים באהל השרץ שכן אין: ל] פירש רבי תיבות ר"ש ל"ש ונמחק: לא] משמע דפי' אות ב' נמחק: לב] דהיינו מחיצה מצלת תיבות של תנור נמחק: לג] להפך הגירסא כמו שיש במעט ספרים: לד] תיבות מוכחא כי נמחק: לה] הוי פירושו המפסקת ומצלת כמו. והשאר נמחק: לו] אליעזר מודה גבי אות ה' נמחק ותיבת במחיצה ל"ש: לז] מה"ד התם נמי ותיבת הכא נמחק:

א) נראה דצ"ל ליתי תוכו ומסיק מק"ו דבשביל אוכלין וכו'. ב) אולי צ"ל אין חולין מחלל את קדשי בני ישראל רק קדשים ותיבת דבר נמחק.

מסורת הש"ס

כ"א בכלי חרס

נ"ל הכא

לקמן טו:

[לקמן ז. איתא רבא וכצ"ל ועי' זבחים מ: ומנחות ג: ותוס' זבחים ז. ד"ה אמר רבא]

[שם]

כ"א הכא

לקמן דף ז. פסחים סג.

כ"א מעליא ומצלא

חולין כה.

כ"א דלאו כה"ג מחריב

ס"א קמ"ל מישתא דוקא תוך תוכו הוא כו' אבל הני מיטמו

וגי' נ"ק אוכלין ומשקין שבאוירן

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמחוייב כפרה כמותו: (ב) שם דלאו מינה לא:

◆

גליון הש"ס

גמ' חבירו דומיא דידיה. עיין חולין דף לב ע"א תוס' ד"ה אבל:

---

* ומחשבת חולין דלא מחריב (דלאו מיניה) הוי כמחיצה בכלי חרס

* והיינו דלאו מינה מחריב בה

מבנה (מזקק)

תשובות

קושיות